

Medie

Weekendavisen
Udg.dato: 2003-10-17
Medietype: Dagblade
Udg.sted: København K
Oplag: 68.000
Læsertal: 267.000

Søgemne

Dan Turèll

Obs!

Heat inspiration
<http://www.observer.dk>

Turèllværk. I mangel af alt på én gang er 1. bind af Peter Laugesens Dan Turèll-udvalg forbilledligt klart og flimrende og absolut livsnødvendigt, mens et konkurrerende bind med juvenalia & kuriosa er ren, prikkende overflod.

Oh Danny Boy!

AF LARS BUKDAHL

Dan Turèll: *Udvalgte digte 1969-1974*. Red. Peter Laugesen. 417 sider. 299 kr. Borgen.
Dan Turèll: *En nat ved højtaleren med sprogets mikrofon*. 176 sider. 200 kr. Bebo.
Dan Turèll: *Live-Show Feed Back*. 40 sider. 200 kr. Bebo.

ONSDAG den 15. oktober var det ti år siden, Dan Turèll døde, hvilket ærligt talt ikke er til at forstå, det er stadigvæk, som om hans sidste trilogi, de tre flintrende forfinede og forjættende digtsamlinger *Himalaya Hilton*, *Gud & Gokke*, *Tja-a-cha-cha* udkom i dag, i går og i forgårs; på den anden side er det ikke til at tage fejl af, at nogen, som lige præcis er ham, klart har manglet på litteraturens synkende scene i meget, meget lang tid. Med en skæbnens ironi, der ikke ville være digteren fremmed, havde Dan Turèll designet 15. oktober som sin personlige »poetry day«, som hvert år blev markeret med nedskrivningen af 1 enkelt digt; grunden var, at han den 15. oktober 1969 angiveligt havde taget den endelige beslutning om at være digter fuldt og helt.

I anledning af dagen og datoen har Vangede Bibliotek indviet en Turèll-samling (i nærværende uge har biblioteket haft besøg af flere Turèllister, der har spillet, sunget og fortalt og endnu i aften og i morgen er der besøgende) Turèlls gamle primærforglag Borgen udsender *Udvalgte digte 1969-1974* ved blodsbroderen Peter Laugesen og kammeraten Asger Schnacks forlag Bebo udsender dels en samling »rariteter 1964-79«, *En nat ved højtaleren med sprogets mikrofon*, redigeret af Lars Movin og Steen Møller Rasmussen, dels en samling interviews, *Onkel Danny fortalt*, ved samme dedikerede makkerpar (som pga. inhabilitet bliver anmeldt for sig).

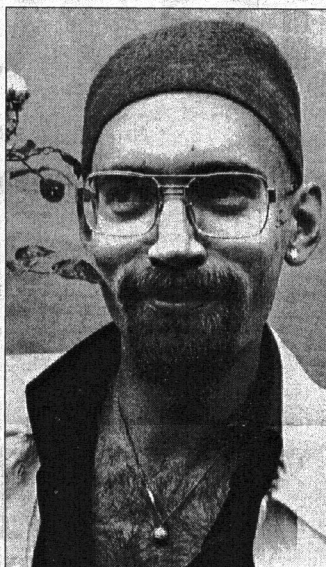
Genudgivelsen af de turèllske værker, overgrund såvel som undergrund, har været og er til stadighed et syndigt rod. I sine sidste år stod Turèll selv for betimelige optryk af dels det personlige halvferdsertidsskrift *Feuilleton* dels det legendariske samarbejde med Peter Laugesen *Dobbelskrift*. Hans død stoppede brat denne egenhændige og omhyggelige arkæologiske proces. Borgen kunne til en start lige finde ud af at lave et udvalg af Onkel Danny-fortællingerne og en samlet udgave af storby-trilogien, og da de fik listet

rettighederne til *Karma Cowboy* fra Gyldendal, udsendte de en virkelig flot og komplet, 1:1-version, men alle de øvrige, mere eller mindre ukendte skatte forblev uberørte og i fraværet af aktivitet fra Middelalderborgen fik mindre agenter chancen, først udsendte Den Blå Port en faksimile-udgave af den lille bitte, håndkolorerede *Changes of Light*, så samlede Bebo de små hæfter *Here Comes Your 19th Nervous Breakdown* og *Lissom* til én bog og i foråret kom de med en 2. udgave af den lille nøglebog *Live-Show Feed-Back*.

Og selvfølgelig er det fint og nødvendigt med to tykke bind med udvalgte digte, men kun hvis baggrunden er en planlagt udgivelse af Det Hele, især den hele Undergrund (herunder i et selvstændigt bind de samlede Rim & Remser, et sikkert hit vil jeg vædde på). I sit forord er Laugesen ikke meget for at forsvare udvalgsvalget: »Proces og værk begge dele. Hvordan i udvalget? Hvis udvalget? Højdepunkterne, hitsene, highlights, de gode digte? Eller lange træk af det maskinelle, skriften og dens skriven... og højdepunkterne, som de står i den, men kan mindre end det hele så gøre det? I princippet nej. Man kunne også gå voldsomt den anden vej og lave et mindre udvalg. Det er jo *storbydigene*, der lægges op til.« (siger hvem? Vel ikke Laugesen eller hur).

Laugesen gør klokt nok begge dele, ingen behøver at savne evergreens som »At være beat« og »Op i røven«, men samtidig gives der los for lange, mere eller mindre »maskinelle« stræk fra især *Manuskripter om hvad som helst* og *Manjana*. Den mærkeligste udeladelse er det monstrøse værk *Sidste forestilling...*, som Laugesen i forordet udråber til at være »Bedre end den tiljublede *Manjana*«, det samlede billede af den unge Turèlls skrift (og sgu da ikke »digte« for resten) bliver utilladeligt skævt, når ikke bare en enkelt terroristisk sekvens af den forestilling inkluderes (*Områder af skiftende tæthed og tomhed* er noget voldsomt skåret ned til fire cut-up-numre, vil jeg også påpege, og HOV hvor er *Dobbelskrift?*). Man kunne godt i stedet have udeladt det hele lille nervøse sammenbrud og den hele lille *Lissom*, der som nævnt allerede foreligger i et dobbeltbind fra Bebo.

Ellers må man sige, at udvalget givet et effektivt kondenseret billede af den voldsomme og voldsomt hastige *udvikling* i den unge

»Der er tale om en af de mere eksplosive og stærke og omfangsrige raptusser i dansk litteratur.«

Turèlls skrift (og sgu da ikke digte): Fra de tidlige hæfter og sorte samlebogets mix af ambitiøse aforistiske fragmentarier og stadig mere hypre raga-rutiner over det voldsomt personlige og rasende *Manjana*-rod til den rolige, venlige klarhed og sangbarhed i *Karma Cowboy*. Der er tale om en af de mere eksplosive og stærke og omfangsrige raptusser i dansk litteratur. Og omfangsrigdommen må nye læsere altså stadig undvære at få fingre i, og den er og bliver i enhver forstand betydelig, hvor trættende den end kan og SKAL være. Jeg vil ikke lade være med at drømme om et udvalg à la Laugesens gamle udvalg af sig selv, *Retro*: en malstrøm gennemaltende skriftalt på kryds og tværs.

MOVINS og Møller Rasmussens kollektion af utrykte sjældenheder ses også bedst på baggrund af Det Fraværende Hele, nemlig som en kurios og opklarende komplettering. Der er den 18-åriges artikler fra *Gentofte-Bladet*, »Lis Mølberg genopstillet i Gentofte af Socialistisk Folkeparti«, der er den en smule ældre freelancers artikler og kronikker om tegneserier Tintin, Sherlock Holmes, Edgar Allan Poe, Science Fiction, reklamer og »bølleoptøjer« fra *Kristeligt Dagblad*, hvor han lige præcis ikke har fundet sin medrivende indforståede mediemontage.

Den er der til gengæld en mærkbar snert af i artikelbunkerne om Albert Ayler og

Grateful Dead fra Jazzrevy, NB og MM. Interessant er den altmodisshed, som gen-nemtyrer den ellers imponerende professionelle stil i de tidlige artikler – »For at kalde Storm Petersen socialrealist generelt, turde være letsindig omgang med den (eneste gyldige) kunstneriske sandhed« – og som Laugesen sjovt nok stikker til i sit forord apropos Eliot-påvirkningen: »Men den er der, i den side af hans stil, der er knirkende, gammelmodig, hans gammelengelske kriminalfiksering, hans Wodehouse og Chesterton, hans senere Gustav Wied (...), og som i lutret form dukker op til overfladen igen i krimierne og klummerne.« Bogen bringer også en håndfuld vigtige, senere kuriositeter frem i dagens lys, et film-koncept om en »Copenhagen Diary« i samarbejde med Jørgen Leth og to så godt som poetikalske statements fra hver sin ende af 70'erne. Og er naturligvis uundværlig for enhver ægte (og såmænd også uægte) fan.

Lad mig til slut lige opfordre til også at indkøbe Bebo's 2.-udgave af *Live-Show Feed-Back* (første udgave kom på Asger Schnacks forrige forlag Swing i 1976), for måske kommer den ikke med i *Udvalgte digte II*, efter-son den snarere er prosa end digte, SKRIFT er den i dén grad. Bogen indeholder »5 sæt af Børgens bog«, dvs. uddrag »Af Bevidsthedens Bog«, »Af Drømmenes bog«, »Af Kønnets Bog«, »Af Stoffernes Bog« og »Af Arbejdets Bog«, tematisk grupperede, tætte og tyse reflektioner/ beskrivelser/ bekendelser, der tilsammen ligner et lillebitte, altopslående hovedværk, og derfor ingen steder hører hjemme, og dette er ifølge ham selv, hvad Dan Turèll og hans uophørlige skrift til stadighed er, hel såvel som delt:

»...Siddes så dér igen, som de sidste fem år, i den definitive arbejdsproces. Hører musik, sér ud af vinduet – et andet vindue, altid et andet vindue – og mærker hånden bevæge sig igen, mærker hånden begynde sin gamle dans, »skrive«... Nogle kalder det meditation eller yoga, andre kalder det arbejde. Jeg har selv kaldt det alle disse navne, og endnu flere ting til, men nu vil jeg holde op med at kalde det, fuldstændigt vidende, at jeg aldrig vil kunne holde op med at være det, »så længe jeg lever«...At det er det jeg er, ikke andet: Øjnene ude af vinduet. Håndens dans. Den konstant forsvinden i den altid skiftende, altid nye udsigt.«